

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

Tit. XIII. De Restitutione Spoliatorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

testaverit possessorem Beneficij, vel Decimarum, tractari possit etiam coram Judice Laico? R. cum communi contra communem, abstrahendo à consuetudine, negativè. Prob. 1. ex Clem. un. h. t. & Clem. un. de sequestr. poss. ubi cognitio de possessione rerum Spiritualium simpliciter tribuitur Judici Ecclesiastico. 2. Causa possessoria rei spiritualis melius dicitur esse spiritualis, quam profana, partim quia cum re spirituali connectitur, partim quia possessio rei spiritualis, licet pendeat à facto, & facti habeat plurimum, revera tamen consistit in jure, cum sit jus insistendi, variisque Juris effectus habeat, v. g. præiudicium dominij, fructuum acquisitionem, actionem Publicianam, usucapionem, meliorem in dubio conditionem, partim quia nullo efficaci argumento probatur esse aliquid temporale: sed causæ spirituales pertinent ad solum Judicem Ecclesiasticum. 3. Ordinariè connectitur cum quæstione juris: de possessione adipiscenda certum est: de recuperanda & retinenda probatur indè, quòd eam allegans probare debeat titulum coloratum, quo possederit, vel possideat, v. g. Beneficium, jus decimandi: an verò titulus sit coloratus, & an sufficiat, est quæstio juris. Dixi 1. Communis contra Communem; nam Gaill. l. 1. observ. 38. n. 2. & 4. oppositam vocat communem, & in Camera Imperiali receptam. P. Friderich verò allegans multos nostram appellat communissimam in tract. de foro comp. n. 668. Dixi 2. abstrahendo à consuetudine, cui nihil detractum volo, si cubi probetur, uti fortassis faciliè probatur in Bavaria nostra, quia de Jure Provinciali, Concordatis cum Ordinarijs hujus provincie auctoritate Apostolica initis firmato, obtinet sententia opposita. Dices: Possessorium rei spiritualis nihil est spirituale, ut habet gl. in c. 2. de juram. calum. ergo. R. N. Antec. ex dictis. Glossæ oppono gravissimos Patronos nostræ sententiæ, Ant. de Butr. Dec. Clar. Sperelli, Schrader. Barbof. Emm. Gonzal. Leurenium p. 1. Fori Benef. q. 497. n. 4. Vide plura ad tit. 2. de foro comp. supra n. 35. 36. 37.

TITULUS XIII.

De Restitutione Spoliatorum.

SUMMARIUM.

1. Quis dicatur spoliatus: & quid intelligatur per Restitutionem.
2. Quid sit interdictum unde vi, & Actio bonorum raptorum: quibusque competant.
3. Quid sint conditiones ex lege: quibus competant, & contra quos.
4. Spoliatus (ejusque heredes & successores) regulariter restitui debet.
5. 6. Etiam predo, sed cum limitationibus.
7. An & quando repellatur Actor, cui per modum exceptionis opponitur spoliū.
8. Interdictum unde vi non datur liberis adversus parentes.
9. Si spoliatus agat aliquo remedio Juris Canonici, restituitur contra quemcumque male fidei possessorem rei spolio ablatae.

10. & probabilis etiam contra possessorem bona fidei, si agat remedio Redintegranda.
11. Spoliatus regulariter restituendus est ante omnia.
12. Et restituendus est plenè.

Sciendum 1. Spoliatus hic dici, qui vi, vel clam, injustè dejectus est possessione vel quasi possessione rei: per restitutionem verò intelligi positionem in pristinum statum auctoritate Judicis factam; quando nimirum spoliatus restituitur ad totam causam, h. e. non modo in pristinam possessionem liberam, in qua erat ante spoliationem, sed etiam ad omnia, quod ibi amisit, quoad rem ipsam, fructus, interest, damna. per l. 1. §. 1. ff. quod vi aut clam. l. 1. §. 1. ff. de vi & vi arm. c. 7. c. 19. §. porro. h. t. In ordine ad hanc restitutionem possessionis (non in ordine ad poenam spoliatoris) explicanda sunt hic remedia quædam possessionis recuperandæ; cui competant, contra quem, quando, & quomodo.

Sc. 2. Remedium recuperandæ possessionis de jure Civili (omissis aliis, quæ ferè ad ista reduci possunt, vel in aliis locis exanimantur) esse potissimum duplex: unum, quando quis spoliatus est possessione rei immobilis, & vocatur interdictum unde vi, concessum l. 1. cit. de vi & vi arm. pr. Alterum, quando quis spoliatus est possessione rei mobilis per rapinam, furtum &c. & dicitur actio bonorum raptorum, furti &c. quòd etiam reducitur actio ad exhibendum. Interdictum unde vi competit spoliato, si ve possedit naturaliter, si ve civiliter tantum, si ve utroque modo, dummodo possederit tempore illo, quo fuit dejectus: quare non sufficit, si probaverit, olim se possedisse, sed probare debet, se tempore spoliij possedisse; licet in dubio is, qui olim possedit, etiam hodie possidere præsumatur. c. 9. de probat. l. si ve possidetis. c. eod. Sufficit etiam, si aliquis tantum possedit tanquam vasallus, emphyteuta, usufructuarius, usufructuarius, conductor ad longum tempus, puta decennij, & non tanquam dominus. per l. 3. §. 13. 14. ff. de vi & vi arm. c. Nulli. de reb. Ecd. alien. Non verò competit colono fundi, inquilino domus, conductori ad breve tempus, procuratori, depositario, commodatario, & cuiunque mero detentori, qui non suo, sed alieno nomine possidet; tunc enim non his, sed domino datur interdictum unde vi. l. 1. ff. de vi & vi arm. §. 22. quia non sunt veri possessores; indulgentur tamen ipsis alia remedia, & quando aliud non suppetit, saltem extraordinarium ex officio Judicis, quod implorare possunt, is autem detentionem restituere debet. l. Atrilius ff. de donation. Conceditur autem interdictum unde vi, ut per modum actionis intenteretur in ordine ad persecutionem damnorum, solummodo per annum utilem, & post hunc solum de eo, quod ad spoliatorem pervenit. l. 1. cit. §. 3. quamvis per modum exceptionis sit perpetuum. arg. l. pure §. fin. ff. de doli mali except. Competit verò non solum contra eum, qui deiecit alterum possessione, sed etiam qui mandavit, vel ratam habuit dejectionem suo nomine factam, &

& qui clam fecit. l. 1. §. 1. 12. 14. §. 15. ff. de vi
§. 1. arm. Non tamen adversus tertium posses-
sionem, sive successorem singularem, qui rem
spoliatorescienter recepit, spectato Jure Ci-
vili, ut habet probabilior ex l. 7. ff. eod. esto,
quod de Jure & aequitate Canonica detur con-
tra tertium possessorem malæ fidei.

Sciend. 3. Reliqua remedia non voca-
ntur *interdicta*, sed *Conditiones ex lege*, ad recu-
perandam possessionem: cujusmodi duplex
impedatur de Jure Canonico: unum in c. sa-
pe contingit 18. h. t. & vocatur ideo *conditio ex*
lege contingit: alterum in can. redintegranda
caus. 3. q. 1. ac propterea dicitur *remedium re-*
integranda. Vi prioris potest spoliatus agere
etiam contra tertium, & quemcumque posses-
sorem rei spoliati ablata, qui spoliis conficius eam
recepit, licet res ablata interea per multas ma-
nus transisset, adeoque etiam contra hæredes
& successores spoliantis, spoliari mandantis &c.
& c. ut loquitur textus, *non nullam inter sit*,
quod periculum anime injussit detinere, ac invade-
re alienum. Quapropter etiam in foro Civili hoc
remedium, quod melius est interdicto unde vi,
locum habere debet, & re ipsa habet, cum re-
moveat peccatum, & animarum periculum.
Vi posterioris, quod est adhuc pinguius & salu-
berius ex omnibus remedium, potest spo-
liatus possessione rei vel mobilis, vel immobili-
s, esse tantum colonus, inquilinus &c. aut
detentor fuerit, agere non modò adversus in-
juste spoliantem &c. & quemcumque posses-
sorem &c. sed etiam sine omni præfinitione tem-
poris. An etiam competat adversus illos, ad
quos spoliū pervenit sine vitio, & scientia
spoli, sed cum titulo & bona fide, controver-
sum est inter DD. de quo nos infra. Pariter non
conveniunt, utrum etiam competat laicis pro
recuperandis rebus profanis, eò quod in can. 3.
et ex professo tantum sit sermo de Episcopis
(quo nomine communiter hic intelliguntur
etiam Clerici spoliati rebus vel Ecclesiæ vel
proprijs) ejectis & expoliatis: negant aliqui
quod Menochius de Recuperanda poss. remed. 15.
n. 16. 17. affirmat communis, & confirmat pra-
xis. Menoch. n. 13. Ratio est, quia tendit ad e-
vitanda peccata, ne quis nempe ex re aliena in-
juste locupletetur: quæ ratio pugnat etiam in
Laicis.

Dico 1. Spoliatus (ejusque hæredes & suc-
cessores, per §. 1. Inst. de perpet. §. tempor. act.)
qui agit quocunque remedio possessionis recu-
perandæ, & probat spoliationem, libertatem
possidendi ablata, aut possessionem rei, à
qua defectus est restitui debet regulariter. Pa-
tet ex l. 1. seqq. ff. de vi §. vi armat. can. 3. §. c.
12. cit. c. 15. 17. 19. h. t. Ordinariè autem spo-
liati solent uti remedio *redintegranda*, utpote
utilissimo, & generali, quod concurret cum a-
lijs remedijs. Ratio est partim odium spoliantis,
partim æquitas naturalis. Regulariter, inquam,
quia non restituendus est 1. Si renunciaret res-
titutionis privilegio, permittendo spoliantem
agere Petitorio. 2. Si Clericus sponte prius re-
signavit beneficium, & tamen vult agere ad re-
stitutionem: scus si non liberè resignasset. 3.

Si notorium sit, spoliato nullum competere
jus possessionis, ut si eam notoriè dimisit, vel
si laicus spoliatur possessione beneficii, c. 1. 2. 3.
h. t. Menoch. de recup. poss. remed. 1. n. 215.
216. Ratio; quia dolo facit, qui petit, quod restitu-
tuere oportet eundem. c. 59. de R. J. in 6. Plures ca-
sus, in quibus non ante omnia restituatur spolia-
tus, sed differtur restitutio, donec examine-
tur alia quæstio, dabit assertio 6. infra n. 11.

Dico 2. Etiam prædo & invasor rei alienæ
gaudet interdicto unde vi (ut restitui debeat
ipsi possessio rei, antea raptæ) contra extra-
neum, imò etiam contra dominum rei non no-
torium, & non in continenti respoliantem. Sum-
mitur ex c. 5. h. t. §. l. 1. §. 30. ff. de vi §. vi arma-
ta. ibi: *qui à me vi possidebat, si ab alio vi de-
jiciatur, habet hoc interdictum*. Addidi 1. etiam con-
tra dominum rei non notorium; siquidem pro fo-
ro externo paria sunt, dominum non esse, &
non apparere. Si tamen prædo foret notoriè
talis, & vim intulisset illi, qui notoriè fuit do-
minus & proprietarius rei, probabilius non
gauderet restitutione adversus dominum; tunc
enim prævalere in executione debet proprie-
tas notoria injustæ possessioni. c. 6. de caus. pos-
sess. §. propr. meliorque esse conditio innocen-
tis quàm nocentis. Addidi 2. *Si non in continen-*
ti respoliantem; quia si respoliatio primùm fiat
ex aliquo intervallo, non habet assistentiam
Juris, defensionem concedentis contra ini-
quam aggressorem, & ideo neque dominus,
nisi sit notorius, gaudet exceptione adversus
spoliatorem & prædonem, si ex intervallo
spoliū respoliavit. Si verò in continenti (h. e. con-
festim, sine mora, & antequam ad extranea
negotia alia divertat, imò licet interea fluant
aliquot dies, si dominus spoliatus statim se pa-
rare coepit ad vi recuperandam possessionem,
providendo sibi de armis, socijs &c. Gloss. in l.
3. v. in continenti ff. de vi §. vi arm.) resistit
prædoni, & conetur vim vi repellere, potest
eundem, si spoliatus sit, respoliare, ut habet
communis ex l. 3. cit. §. 9. quia spoliū in con-
tinenti eripere spectat ad defensionem rerum
suarum, atque ipso Jure Naturali permissum
est. l. 1. ff. eod. §. 27. c. 18. de homicid. volunt.
A fortiori respoliari tum ab ipso domino, tum
ab extraneo, licet potest publicus latro, in-
cendiarius, depopulator agrorum, & talis cu-
jus vitæ nemo tenetur parcere. l. 1. C. quando
liceat unicuique.

Oppones 1. Prædo rem vi ablata illicite &
cum peccato detinet: ergo licet à quovis ipsi
eripi potest, ne continuet peccatum. 2. In exe-
crationem spoliationis, & odium spoliantis cau-
tum est l. 7. C. unde vi, ut etiam domi-
nus propria auctoritate violenter invadens
possessionem rei suæ, apud alium constitutæ,
non solum teneatur ipsam restituere, verum
etiam dominium ejusdem rei amittat: ergo
neque domino licet respoliare prædonem, &
ad 1. dist. Ant. illicite detinet respectu veri do-
mini notorii. C. respectu tertij spoliatoris. N.
Ant. respectu tertij rectè agit interdicto unde
vi, ut vero domino satisfacere possit restituendo
rem: unde illud l. ult. ff. de acquir. vel amitt.
possess.

Mm 3

possess.

possess. adversus extraneos vitiosa possessio prodesse solet: cum extraneis nullum sit jus occupandi possessionem. Ad 2. Lex citata procedit de prädione non notorio, & quando non constat, respoliantem esse dominum. Menoch. de recuper. possess. remed. 1. n. 121. & 123. Deinde amissio dominij statuta ibi est in poenam, & proinde non incurritur ante sententiam Judicis. Neque violenter auferens rem suam privatur dominio virtute interdicti unde vi, utpote vi cuius tantum tenetur restituere rem cum fructibus, sed primum amittit dominium, si spoliatus agat conditione ex l. 7. cit. si quis in tantam.

7 Quæres, an Actor, cui per modum exceptionis obijciat spoliatio, repelli, & excipiens prius restituere debeat? R. 1. si quis convenitur super bonis Ecclesiæ & causis spiritualibus, v. g. Matrimonio, iure decimandi &c. ipse verò excipiat ratione spolij in re privata vel temporali: aut si quis vicissim conveniatur super re privata aut temporali, is verò obijciat spoliolum rei spiritualis aut Ecclesiæ, non auditur. c. 1. §. 2. h. t. in 6. R. 2. Si quis conveniatur in re temporali, sed quia ipse verò obijciat spoliolum, quod passus est ab ipso Actore, exceptio admitti debet, & Reus restitui, si restitutionem petat: secus, si spoliatio, quam obijcit, facta sit non ab Actore, sed ab alio; tunc enim Index non obstante exceptione procedere debet in causa principali. c. 1. cit. §. 1. Vid. supra de Ord. cognit. n. 3. R. 3. Si quis verò convenitur criminaliter, & crimen, de quo accusatur Reus, non est notorium, ipse verò spoliatus est (sive ab Actore, sive ab alio) omnibus bonis suis, vel saltem majori illorum parte, audiendus est excipiens, qui intra 15. dies tenetur probare spoliationem. Secus, si non majori bonorum parte spoliatus est, exceptio spolij non impedit à cognitione & definitione causæ principalis. d. c. 1. §. 1.

8 Dico 3. Interdictum unde vi non datur liberis adversus parentes, libertis contra patronos (idem est de vassallis contra dominum directum) sed si velint uti remedio Juris Civilis, agere debent contra hos actione in factum. l. 1. cit. §. 43. quia interdictum hoc habet in se atrocitatem facinoris, & parit aliquam infamiam facti; quod cum reverentia his personis debita non convenit. Excipe, nisi spoliatio contigerit vi armata.

9 Dico 4. Remedia Juris Canonici (adeoque restitutio spolij) datur contra quemcumque possessorem rei spoliò ablata, saltem si is malæ fidei, & conficius, quod res sit alteri erepta per spoliolum. Communis ex can. redintegranda & c. sepe contingit. 18. cit. Neque in his remedijs opus est absolute probare ipsam spoliationem, modo Actor probet, suam possessionem esse antiquiorem, & Adversarium nunc possidere, ut tenent plurimi cum Innoc. & Abb. Rationem dant: quia, si probetur antiquior possessio, nova præsumitur esse vitiosa, vel clandestina, per c. 9. de probat. qui enim olim possedit, in dubio præsumitur & hodie possidere.

10 Dico 5. Remedium redintegranda, quo spoliatus petit restitui, probabilius competit etiam adversus possessorem bonæ fidei, qui nempe rem iusto titulo, & ignarus spolij, ab alio accepit

& retinet. Ita cum gl. in c. 18. cit. 7. scienter. Abbas in c. 15. h. t. n. 26. Innoc. Hostiens. Bartol. Wagnereck, & ferè communior, contra Laym. in c. 18. cit. Haunold, & alios multos. Desumitur ex illis verbis can. cit. quascunque injustas causas. Ratio est, quia, postquam spoliatus iatis probavit spoliationem rei, quam petit sibi restitui ab eo, ad quem iusto titulo & bona fide pervenit, definit esse in bona fide & incipit militare ratio peccati (quod evitatur in injusto detentore rei alienæ intendit canon citatus) erg. c. ult. de Præscript. Accedit praxis, de qua testatur Alexander & Mynfinger centur. 3. observ. 85. n. 5. 6. optima legum dubiarum interpret. Oppones 1. In pari causa melior est conditio possidentis: ergo, qui bona fide possidet rem violentam, non tenetur eam restituere, donec probetur dominium. 2. Si beneficium redintegranda competere adversus bonæ fidei possessores, superflua fuisset dispositio c. sepe 18. cit. ubi Papa contra rigorem Juris Civilis induxit novum remedium possessorium in odium possidentis rem violentam cum mala fide & vitioso titulo; quia idem à fortiori jam fuisset concessum in can. redintegranda, qui 50. annis ante c. 18. cit. fuit conditus teste Menoch. remed. 1. cit. n. 6. 3. Jus recentius corrigit antiquius: sed d. c. 18. est jus recentius quam can. cit. & solum indulget hoc remedium contra possessores malæ fidei: ergo, etsi aliquando per d. can. fuisset indultum etiam contra bonæ fidei possessores, rursus fuisset correctum, uti videtur inferri à contrario. 2. Ad 1. Non est melior conditio possidentis, quando possidenti restitit jus, & restitui possessionem mandat ei, qui allegat & probat antiquiorem possessionem, à qua sine causa cecidit. Ad 2. Non fuit superflua dispositio c. 18. cit. quia aliqui Judices, quando Laici fuerunt spoliati bonis profanis, non indolgebant hoc remedium contra alios, quam ipsos spoliantes, & non contra successores etiam malæ fidei, secuti Jus Civile, quod agentibus interdictum unde vi non assitit contra eos, ad quos res violenta devenit etiam mala fide. Ad 3. quod in c. 18. cit. fiat expressa mentio possessorum malæ fidei, non rectè inferitur correctio can. redintegranda, partim quia correctio non est asserenda, nisi Jura clarè inter se pugnent, vel correctio exprimat, quorum neutrum hic reperitur; partim quia utrumque jus pro fine habet evitacionem peccati, quod in injusta detentione rei violentæ continuatur: ergo utrumque, licet posterius tantum exprimat malæ fidei possessorem, intelligendum est de malæ fidei possessore, quia etiam alter, qui bona fide rem recepit initio, fit malæ fidei per probationem spolij.

Dico 6. Spoliatus regulariter restituendus est ante omnia, h. e. spoliator, licet opponat exceptionem proprietatis, & rem ad se pertinere asserat, idque probare velit in continenti, non audiendus est ante factam spolij restitutionem. Colligitur ex c. ult. de ord. cognit. c. 5. h. t. l. 1. §. 1. ff. de vi & vi armata, cum concordantibus, ex quibus DD. hanc regulam dare solent: spoliatus ante omnia est restituendus. Dixi tamen, re-

fallit enim hæc regula 1. si Actori spoliatum opponatur exceptio inhabilitatis ad agendum. c. 7. de iudic. Idem in foro seculari procedit in bannitis. 2. Si eidem obijciatur crimen, quod aliquem ipso Jure privat & proprietate & possessione rei, uti est crimen hæresis, & hæc Majestatis, Simonia in materia Beneficiali. c. 1. de hæres. c. 1. de simonia. Menoch n. 330. putem tamen, hæc crimina debere esse notoria. vel opus esse sententiã declaratoriã ad præviam eorum probationem in continenti factam. 3. Si spoliator legitime sit absens à iudicio absque dolo aut contumacia. c. 10. de off. deleg. 4. Si spoliator opponat exceptionem inopiã; hæc enim, quamvis non liberet à restitutione immobilium, differt tamen restitutionem fructuum. c. 16. l. 1. §. 1. Si pro spoliatore contra spoliatum stet præsumptio Juris, ut si spoliatum petat sibi restituere decimas, quas in aliena parochia possedit: tunc enim iuxta c. 2. h. t. in 6. debet prius evidenter probari titulus possessionis, antequam fiat restitutio. 6. Si ex restitutione statim facta imminet grave periculum vel corporis, vel animæ & peccati, aut scandalum: sic uxor gravem levitium obijciens viro non est restituenda, nisi prius vir sufficientem cautionem præstiterit: sic mulier obijciens viro, qui eam sibi ut conjugem restitui postulat, impedimentum dirimens non est restituenda quoad thorum, si offerat paratas probationes impedimenti, easque in continenti, h. e. intra breve tempus pro qualitate causæ, v. g. intra paucos dies asserat. c. 8. §. 1. b. t. Si verò mulier obijciat viro adulterium, restitui debet ante omnia, nisi adulterium sit notorium, iuxta innoc. Panormit. & alios. Negat S. Thomas & non pauci. Plura de restitutione conjugum, re oppidò molesta, videre potes apud Sanch. l. 7. de Matrim. d. n. l. 9. d. 4. l. 10. d. 12. Pirhing hic §. 8. 7. Si ex restitutione timeatur oriturum damnum irreparabile, ut si reus ex carcere fugiens, aut multo Ecclesiæ existens, restitueretur Magistrali Sæculari &c.

Dico 7. Spoliatus restituendus est plenè, h. e. restitui ipsi, antequam audiat spoliator à iudicio, debet non tantum res ipsa, sed etiam accessoria ejus & fructus omnes (exceptis mercedibus industrialibus) quos spoliator &c. à die factæ spoliationis percepit, imò etiam, quos spoliatus percipere potuisset, licet eos non percepit spoliator, item rescarcire omnia damna spoliatum inde orta, factasque propterea expensas, ac insuper exhibere satisfactionem pro injuria. text. clar. in l. 1. §. 31. 40. 41. ff. de vi & vi arm. c. 11. l. 1. Exigit hoc etiam æquitas naturalis, quæ vetat ex aliena vi & injuria alicui casuali damnum. Dixi 1. fructus, per quos intelliguntur emolumenta rei, quæ deductis expensis, ad ea colligenda & conservanda necessarii, superflui sunt. l. 36. §. fin. ff. de hered. petit. 2. Omnes, nempe naturales, tam pendentes, quam percepti, tam virtualiter quam formaliter existentes, imò etiam penitus consumpti, seu nullo modo amplius existentes, quin & percipiendi, seu quos spoliatus percipere potuisset. l. si de possessione C. unde vi. 3. Exceptis merè in-

dustrialibus, ad quos referri commodè possunt fructus civiles, quia magis industriã hominum, quam naturã proveniunt, præsertim usure ex pecunijs provenientes, cum pecunia ex se sit sterilis. Menoch. de arbitrar. iudic. casu 210. n. 27. §. 29. ubi revocat priorem sententiam, qua de recuper. possess. remed. 15. n. 577. fructus Civiles in tertia specie inter naturales & industriales collocavit. Notandum verò, quòd, si spoliatum probaret, etiam se potuisse hos fructus industriales, vel civiles ex pecunia in censum e-locata, vel in negotiationem expensa, percipere, spoliator restituere teneatur. 4. Spoliator &c. scilicet etiam tertius possessor malæ fidei, qui detinuit rem spoliò ereptam: qui autem eam acquisivit & possedit bona fide, nullos tenetur restituere fructus consumptos, etiam virtualiter & in æquivalenti adhuc existentes, juxta probabilem sententiam supra in tit. præced. n. 13. seqq. 5. Omnia damna, scilicet si aliquid vel de re vel de fructibus, etiam sine culpa spoliatioris, perijt. l. 1. cit. §. 34. etiam si eodem modo peritum fuisse credatur apud dominum: sed hoc ultimum, quia merè poenale est, non obligat in conscientia ante Judicis sententiam: id quod etiam intelligendum venit de fructibus percipiendis, seu quos dominus quidè percipere potuisset, sed percepturus verisimiliter non fuisset: idem de fructibus ex melioratione rei perceptis. 6. Expensas, non solum, quas dominus facere debuit in recuperanda re sua, sed etiam voluntarias, & merè voluptuarias, quas spoliator fecit in re violenta, relinquere debet spoliatum: poterit tamen subtrahere expensas necessarias, quas fecit in re violenta. l. 5. C. de R. V. non item utiles, quæ separari nequeunt à re, saltem pro foro externo. Si verò expensæ utiles separari possint, etiam pro foro externo deducere licet probabilius restituenti rem. l. cit. §. l. 37. ff. eod.

TITULUS XIV.

De Dolo & Contumacia.

SUMMARIUM.

1. Quid sit dolus malus, & quomodo differat à culpa, errore &c.
2. Est duplex, verus & præsumptus.
3. In contractibus alius est antecedens & dans causam contractui: alius concomitans & incidens: alius substantialis, alius accidentalis.
4. Dolus (vel error) antecedens substantialis contractum facit nullum.
5. 6. Non verò antecedens accidentalis, sive versetur circa actum stricti Juris, sive bone fidei.
7. Facit tamen actum rescindibilem ex parte decepti.
8. Dolus concomitans nec irritum, nec rescindibilem facit contractum, licet det actionem doli ad interesse, & ad rescarcitionem damni.
9. Actio & exceptio doli transit ad heredes decepti, non verò decipientis.
10. Quomodo probare oporteat dolum.
11. Quid hoc loco intelligatur per contumaciam, & quandoq; committatur vel ab Actore vel à Reo.